

POLITICA ANTIFRAUDĂ ȘI ANTICORUPȚIE A CANCELARIEI DE STAT ȘI A OFICIILOR TERITORIALE ALE CANCELARIEI DE STAT

I. SCOPUL POLITICII ANTIFRAUDĂ ȘI ANTICORUPȚIE

1. Politica antifraudă și anticorupție este elaborată pentru a consolida controalele interne, care să ajute detectarea și prevenirea fraudei și a altor activități ilegale, desfășurate în detrimentul intereselor financiare, patrimoniale și de imagine ale Cancelariei de Stat și ale oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, precum și obținerea și utilizarea frauduloasă a mijloacelor din fondurile Uniunii Europene.

2. Scopul principal al politicii este crearea unui mediu instituțional intern care să defavorizeze inhibarea fraudei, contribuind la conștientizarea riscurilor și a consecințelor de fraudă și anticorupție și să încurajeze raportarea acestora și informarea instituțiilor abilitate cu competențele de investigare și tragere la răspundere.

II. DOMENIUL DE APLICARE

3. Prevederile prezentei Politici se aplică fraudelor și suspiciunilor de fraudă, care implică personalul Cancelariei de Stat și oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat în raport cu alte părți, în relații de natură financiară și/sau non-financiară.

4. Activitatea de investigare a fraudei/suspiciunii de fraudă va fi efectuată indiferent de nivelul riscului asociat și/sau poziția ocupată.

III. NOȚIUNI GENERALE

5. **Frauda** reprezintă orice act ilegal caracterizat prin înșelăciune, disimulare sau trădare a încrederii, comis de o persoană sau entitate publică în scopul obținerii de mijloace bănești, bunuri/valori sau servicii ori al eschivării de la efectuarea plăților, pentru a-și asigura un avantaj personal ori în afaceri¹. Frauda presupune inclusiv obținerea la moment sau provocarea pe viitor a unor beneficii sau avantaje necuvenite, ca rezultat al raportării financiare frauduloase, însușirii ilegale de active, neconformității cu actele normative și legislative, folosirea ilicită a bunurilor încredințate în grija sau controlul unei persoane, furturi, venituri obținute în mod fraudulos prin neachitarea parțială sau integrală a salariilor, aplicarea greșită a politicilor contabile în scopul obținerii de mijloace bănești, știrbirii imaginii și reputației Cancelariei de Stat și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat.

¹ Art.3 din Legea nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern

6. **Abuzul** de putere sau abuzul de serviciu reprezintă îndeplinirea sau neîndeplinirea intenționată, în exercițiul funcției, de către o persoană publică a unei acțiuni cu încălcarea legii, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii².

7. **Corupția** presupune folosirea ilegală de către angajat a funcției deținute în scopul primirii personal sau pentru o terță persoană a unor beneficii nemeritate, cum ar fi bunuri materiale/ nemateriale sau avantaje; darea de mită; luarea de mită; traficul de influență, etc.³

8. **Triunghi al fraudei** – este combinația dintre elementele care generează producerea fraudei, după cum urmează:

1) **oportunitatea** - situațiile și circumstanțele care favorizează comiterea fraudelor, cum ar fi activități, procese, asupra cărora persoanele au acces necontrolat;

2) **justificarea (conștientizarea)** - necesitatea persoanelor de a-și justifica acțiunile frauduloase în propria minte, acceptând psihologic propriile acțiuni conform principiului anormalității - „*contrar regulilor stabilite*”;

3) **motivația** - reprezintă depășirea/înfrângerea onestității umane, generată de presiunea financiară/stimulente - obținerea de mijloace financiare, bunuri materiale, servicii, avantaje, etc.

IV. POLITICA ȘI CULTURA ANTIFRAUDĂ, ANTICORUPȚIE

9. Conducerea Cancelariei de Stat și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat promovează o politică de toleranță zero în legătură cu fraudă, mobilizând toți angajații să acționeze, în toate circumstanțele demn și imparțial, cu onestitate și integritate, să nu facă abuz de poziția ocupată, să protejeze toate resursele încredințate.

10. La nivelul Cancelariei de Stat și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat politica antifraudă este promovată prin următoarele:

- 1) comunicarea principiilor de conduită etică și integritate morală;
- 2) investigarea internă a oricăror semnalări de fraudă, dacă acestea conțin suficiente probe sau detalii privind fraudă comisă sau presupusă;
- 3) sesizarea organelor abilitate, în cazul constatării faptelor de fraudă;
- 4) întreprinderea măsurilor în vederea recuperării oricăror pierderi materiale și de imagine, rezultate din fraudă;
- 5) aplicarea măsurilor disciplinare asupra angajaților care au comis fraudă și/sau corupție;
- 6) raportarea imediată a tuturor fraudelor/suspiciunilor de fraudă secretarului general al Guvernului;
- 7) asigurarea transparenței politicii antifraudă și anticorupție a Cancelariei de Stat și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, prin plasarea acestora pe pagina web a Cancelariei de Stat.

² Art. 312 din Codul Contravențional al Republicii Moldova, aprobat prin Legea 218/2008

³ Art. 3, alin.7 din Legea integrității nr. 82/2017

V. RISCURI DE FRAUDĂ ȘI DE CORUPȚIE

11. Scopul gestionării riscurilor de fraudă și de corupție este de a permite managementului entității să identifice elementul de nesiguranță privind atingerea obiectivelor stabilite și riscul asociat acestuia.

12. Procesul de gestionare a riscului de fraudă și corupție implică:

1) identificarea riscurilor aferente obiectivelor Cancelariei de Stat și ale oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, inclusiv a celor datorate factorilor interni și externi, la nivel de entitate și la nivel de activități;

2) evaluarea riscurilor prin estimarea semnificației și probabilității producerii acestora;

3) stabilirea acțiunilor necesare de a fi întreprinse.

13. Riscurile de fraudă și de corupție, precum și măsurile de control în vederea diminuării acestora sunt rezumate, după cum urmează:

1) **Riscuri de fraudă și corupție:**

a) evitarea, manipularea măsurilor de securitate, inclusiv divulgarea informației confidențiale;

b) manipularea sistemelor informaționale, inclusiv introducerea, eliminarea sau modificarea neautorizată, intenționată a datelor;

c) plățile nefondate, nejustificate;

d) falsul și falsificarea în înscrisurile contabile, manipularea în raportarea patrimonială;

e) furtul de informații relevante, deturnarea de fonduri, de bunuri sau alte active;

f) abuz de putere sau abuz de serviciu;

g) falsificarea și manipularea contractelor încheiate;

h) falsificarea, manipularea actelor decizionale;

i) corupția în raport cu agenții economici, înțelegeri secrete între personal și furnizorii de bunuri și servicii, acceptarea de la diverși utilizatori a beneficiilor nemeritate;

j) conflictul de interese;

k) favoritism, trafic de influență;

l) abuz de putere;

m) funcții sensibile ocupate de una și aceeași persoană o perioadă îndelungată de timp.

2) **Elemente de prevenire a fraudei și corupției**

a) implementarea și dezvoltarea unui sistem eficace de control intern;

b) asigurarea securității păstrării bunurilor materiale;

c) securizarea accesului la sistemele informaționale;

d) asigurarea transparenței tuturor activităților derulate;

e) evaluarea ex-ante a procedurilor de achiziții publice, a tranzacțiilor cu risc major de fraudă;

f) implementarea procedurilor de control adecvate proceselor, inclusiv utilizarea principiului „patru ochi”;

g) stabilirea unei politici adecvate de recrutare a personalului;

- h) promovarea principiilor de conduită etică pentru noii angajați și pentru întregul personal, asigurând formalizarea regulilor de comportare;
- i) declararea conflictelor de interese;
- j) identificarea continuă și managementul riscurilor de fraudă și corupție;
- k) sancționarea faptelor de fraudă și/sau corupție comise

VI. SISTEMUL DE CONTROL INTERN

14. Controlul intern este un sistem organizat și implementat de management și întregul personal al entității, în scopul asigurării rezonabile a îndeplinirii obiectivelor entității, având în vedere:

- a) eficiența și eficacitatea operațiunilor;
- b) conformitatea cu cadrul normativ și regulamentele aplicabile;
- c) siguranța și optimizarea activelor și pasivelor;
- d) fiabilitatea, siguranța și integritatea informației.

15. Existența unui sistem eficient de control intern, care înglobează activități specifice pentru prevenirea și/sau detectarea timpurie a fraudelor, reprezintă un instrument important în tratarea riscurilor de fraudă.

Șefii subdiviziunilor interne/oficiilor teritoriale trebuie să implementeze proceduri de control adecvate pentru procesele cu riscuri sporite de fraudă. Un factor important, care contribuie la probabilitatea că un angajat va comite un act de fraudă este **oportunitatea**. Șefii subdiviziunilor interne trebuie să analizeze oportunitățile pe care angajații le-ar avea pentru a comite fraudă, și să ia măsuri pentru diminuarea riscurilor

VII. DETECTAREA FRAUDELOR

16. Detectarea fraudelor se poate realiza prin recepționarea informației din diferite surse, cum ar fi: audiență, scrisori, telefon de încredere, poștă electronică, controale, inspecții etc.

17. În cadrul Cancelariei de Stat este creată linia instituțională pentru informare⁴ „Linia telefonică anticorupție: (+373 22) 250-111” și adresa electronică pentru sesizări: anticoruptie.cs@gov.md, care sunt destinate detectării fraudelor/suspiciunilor de fraudă, comise de către angajații Cancelariei de Stat și ai oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, care vor putea fi utilizate atât de angajați, cât și de persoanele din exterior, pentru a semnală fraudele/suspiciunile de fraudă.

18. Secția integritate instituțională și protecția secretului de stat este responsabilă de recepționarea mesajelor/apelurilor, raportând imediat conducerii Cancelariei de Stat despre sesizările recepționate.

⁴ Legea nr. 252/2013, pct. 2, lit. c) din Regulamentul de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție

VIII. INVESTIGAREA ȘI RAPORTAREA FRAUDELOR

19. În cazul în care vor exista argumente temeinice, conducerea Cancelariei de Stat va dispune inițierea procesului de investigare a fraudei și/sau corupției, fiind instituit Grupul de anchetă/investigare.

Componenta Grupului de anchetă/investigare a fraudei/suspiciune a fraudei și limitele de împuterniciri se stabilește prin ordinul secretarului general al Guvernului.

20. În vederea aplicării eficiente a prezentei politici, angajații sunt încurajați să semnaleze fraude/suspiciuni de fraudă, în cazurile în care dispun de astfel de informații.

21. Mesajele care semnalează fraude/suspiciuni de fraudă, parvenite atât din interiorul entității, cât și din afara acesteia, vor fi colectate la adresa electronică pentru sesizări: anticoruptie.cs@gov.md.

22. Informația de semnalare a fraudelor/suspiciunilor de fraudă va fi accesată zilnic, de luni până vineri, începând cu orele 8:00 până la 17:00, pauza de masă fiind de la 12:00 până la 13:00.

23. Angajații care semnalează fraude/suspiciuni de fraude sunt în drept să-și păstreze anonimatul, deși indicarea datelor personale ale acestora va facilita desfășurarea investigării fraudei/suspiciunii de fraudă.

24. Informația semnalată trebuie să fie exactă, cu referințe detaliate, cum ar fi: persoanele implicate; locul și perioada; fraudă/ suspiciunea de fraudă, alte informații utile.

25. Informația nefondată, fără indicii concrete și dovezi obiective, nu va fi examinată.

26. Rezultatele investigării vor fi raportate secretarului general al Guvernului de către Grupul de investigare prin intermediul unui raport semnat de către toți membrii desemnați.

27. Secretarul general al Guvernului va sesiza organele de drept competente cu privire la indicii de potențiale fraude și corupție, raportate de Grupul de investigare.

IX. CONFIDENȚIALITATE

28. Toate informațiile primite/cunoscute cu privire la fraude/suspiciuni de fraudă vor fi tratate în mod confidențial pe parcursul investigării, iar rezultatele investigațiilor vor fi divulgate sau discutate cu persoane relevante, doar la decizia conducerii.

29. Confidențialitatea informației aferentă actelor frauduloase raportate este importantă pentru a evita deteriorarea reputației persoanelor suspecte, ulterior găsite nevinovate.

X. RESPONSABILITĂȚI

30. Conducerea Cancelariei de Stat și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat este responsabilă pentru stabilirea și menținerea unui sistem de control intern, care să asigure realizarea cu succes a obiectivelor și activităților planificate.

31. Conducătorii subdiviziunilor structurale ale Cancelariei de Stat, precum și șefii oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat sunt responsabili de:

- a) implementarea și dezvoltarea sistemului de control intern pentru a reduce riscul de fraudă și corupție;
- b) identificarea și evaluarea riscului de fraudă și corupție ca parte componentă a riscului operațional;
- c) implementarea și testarea măsurilor de control pentru prevenirea și detectarea fraudelor;
- d) raportarea corespunzătoare a fraudelor/suspiciunilor de fraudă și corupție în cazul în care acestea au avut sau pot avea loc.

32. Personalul de toate nivelele are obligația să asigure protejarea activelor, utilizarea rațională și eficientă a resurselor, protejarea și menținerea reputației entității.

33. În cazul în care salariatul a primit sau i s-a oferit de la terțe părți cadouri sau beneficii de orice natură, care depășesc limita stabilită de legislație și oferirea lor este legată în mod direct sau indirect de îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, salariatul trebuie să informeze conducerea.

XI. DISPOZIȚII FINALE

34. Prevederile prezentei Politici intră în vigoare la data aprobării.

35. Prezenta Politică va fi actualizată la necesitate.

36. Prezenta Politică nu substituie legislația în domeniul antifraudă și anticorupție.

37. Politica antifraudă a Cancelariei de Stat și a oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat este plasată pe pagina web oficială a entității cu acces nerestricționat pentru toți utilizatorii.